

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se i-
napoiază.

ROMÂNUL

Dilemă primejdioasă

Când vezi cu cât zel și cu câtă indignare protestează unele ziare maghiare împotriva *minciunii* că regimul de astăzi din Ungaria ar urmări maghiarizarea națiunilor conlocuitoare, îți vine să crezi că este mare jena sufletească ce simt, când sunt nevoite a privi față'n față acest *adevăr*. — Cum se numește însă un lucru pe care îl faci, dar ți-e rușine să-l mărturisești, — ci roșind cauți să-l tăgăduiești și să-l timbrezi drept minciună și *calomnie*?... La această întrebare n'o să răspundă ziarele maghiare despre cari vorbim, dar o să răspundem noi.

Despre cel care cu știință face un rău, un lucru pe care orice cugetare dreaptă trebuie să-l osândească, și îl și mărturisește fățiș, ha poate chiar se și laudă cu dânsul, se zice că e *cinic*, sau că „are curajul infamiei sale”. Intre matadorii politice de maghiarizare cu orice preț, noi cunoaștem destule și astfel de exemplare. Dar cel care îl face, însă îl tăgăduiește, acela se cheamă *ipocrit*, — și nu știm, în ordinea morală, care din doi stă oare mai jos: făcătorul de rele cu francheta brutală, sau prefăcutul cu tăgăda și indignarea mincinoasă?

În tot cazul, *acela* osândește mai mult el însuși fapta sa, care se sfiește să o recunoască, o tăgăduiește și se lapădă de dânsa. Prin aceasta o pecetluiește singur ca infamantă, și dacă i-o poți apoi dovedi, l-ai pecetluit, la rândul tău, cu aprecierea ce el însuși a recunoscut-o justă, a faptei sale.

Cu ce vrea „Budapesti Hirlep” să com-

bată și să înlătore afirmarea, *mincinoasă* după dânsul, a năzuințelor de maghiarizare ale regimului de astăzi, și de atâta vreme, din Ungaria? — Cu constatarea că se permite încă limba românească în bisericile autonome gr.-orientale și gr.-catolice; că avem o asociațiune culturală românească; avem bănci; avem gimnazii cu limba de propunere românească; avem școli în cari se învață românește: preoți cari nu știu ungurește... Dar ia să vedem noi, ce putem alege din toată amestecătura asta?

Ziarul unguresc dă, drept dovadă că nu se urmărește politica de maghiarizare, tot fapte cari arată pur și simplu întru cât acea politică *n'a putut reuși* până acuma; cu alte cuvinte, tot ce nu este decât meritul *rezistenței noastre*, se înșiră ca dovezi de . . . generozitate ale bunului tiran!

Apoi tot ce mai păstrăm astăzi, avem din timpuri mai vechi și mai bune, și *nu*, nici decum, de pe urma vreunei asemenea generozități. Cât a putut, regimul de opresiune națională ne-a luat; cât ne-a rămas, se căznește zilnic să ne ia: așa stau lucrurile și acesta este adevărul.

Ni-se îngăduie încă, în bisericile noastre, clădite și întreținute de noi, să ne rugăm lui Dumnezeu în limba părinților noștri . . . Aceasta se cheamă — generoasă concesiune din partea vecinului, a conlocutorului nostru maghiar . . . Dar nu vedem oare, cum se caută să se inventeze maghiari de confesiune gr. catolică sau chiar gr.-orientală, numai ca cu un asemenea tertip să se găsiască începutul de pretext, cu a cărui dezvoltare să se strămo-

reze și să se scoată afară până și din biserică limba noastră strămoșască?...

Mai avem gimnazii cu limba de propunere românească . . . Câte, și de când le avem? — Ne înmulțim și noi în țara aceasta, și progresul cultural este și năzuința noastră crescândă. Firesc ar fi deci să avem astăzi *mai multe* instituții culturale decât ieri . . . Iată că avem însă *mai puține*, și ni-se interzice să le sporim, chiar din propria noastră putere și contribuire . . .

Ce să mai continuăm? O să ni-se răspundă iară, și cu drept cuvânt, că toate astea sunt „lucruri vechi”, pe cari le-am mai spus de atâtea ori — zadarnic. Urechii cari să ne audă nu găsim încă, — de unde ar rezulta că ar trebui să căutăm și să găsim alte mijloace de a ne face auziți și ascultați . . .

Dar iată că se mai și schimbă cântecul, și după ce ni-s'a dovedit, cum văzurăm, că *nu* suntem amenințați și apăsați câtuși de puțin de politica de maghiarizare, ni-se pune în vedere că totuși, la adică, ar fi zadarnic și fără minte din partea noastră să ne mai împotrivim unei asemenea politici, deoarece...

Deoarece, în definitiv, și de aci înainte cași până acuma, cu vot universal sau fără vot universal, chestiunea se va pune tot așa: „Ori că cei mai mulți (maghiarii) vor subjuga pe cei mai puțini, ori că un al treilea ne va subjuga pe toți”... Iată așa dar și ilustrată *minciuna* despre politica de maghiarizare cu forța!

Dar vedeți ce perspectivă ni se pune acuma nouă aicea: „În această întrecere, românii *nu pot decât să piardă*”... Adică:

Cum a iubit Eminescu

de Octav Minar

(Urmare).

Ștefan Micle cunoaște pe viitoarea sa soție la „Școala Centrală”, unde examina pe elevele de clasa a șaptea la germană.

Veronica care nu avea decât cinsprezece ani, prin fizicul ei plăcut impresionează adânc pe Micle, încât acesta deși în vrâstă, se înamorează de elevele sa.

„Dar inima nu îmbătrânește niciodată, căci o simțim până și în clipa morții că luptăm cu eroismul tinereții*).

O împrejurare neașteptată face pe Micle să mărturisească Anei Câmpeanu, mama poetei, iubirea pentru fiica ei.

„care cunoștea pe Micle din Transilvania, venise să-i ceară sfatul dacă poate să dea pe Veronica după un tânăr, care absolvise Universitatea și pe care Micle îl avusese de student.

Micle reflectând o clipă răspunde:

„Ia o trăsură și du pe domnișoara Veronica la plimbare, dă-i bomboane și prăjituri din partea mea, întrebându-o dacă vrea să se căsătorească cu mine; te rog să n'o silești**).”

Ana Câmpeanu măgulită, mulțumește lui Micle pentru cinstea ce vrea să-i facă luând de so-

ție pe Veronica, consimtește să aducă la îndeplinire această dorință.

Profitând de naivitatea Veronice, Ana influențează pe fiica sa, oprind-o de a respinge partida, căci dânsa vedea în Micle un sprijin moral și material puternic, implicit himera de fericire a copilei.

Cum era naivă și idealistă, Veronica nu primește de a se căsători cu profesorul Micle.

Doă amintiri inedite vor lămuri această naivitate:

„Veronica era așa de naivă, încât după ce s'a măritat și a fost însărcinată, toate bonetele, cari le pregătea pentru copil, le încerca pe cap de mătă.

„Bunica să n'o îngrozească a lăsat-o să creadă, că un cap de copil nu-i mai mare decât unul de mătă*).

Veronica de abia căsătorită trebuia să meargă la un bal. Rochia era gata și dânsa aștepta cu mare nerăbdare acest eveniment.

„Se întâmplă, că în apropiere de noi să se aprindă o casă.

Veronica dete ordin servitoarei să-i ducă rochia în pivniță împreună cu pantofii și un rând de priminele, în caz de ar fi ars și casa noastră să aibă cu ce merge la bal**).

Desigur că naivitatea poetei ne-ar părea anecdotică, dacă nu i-am cunoaște originea.

Din o scrisoare adresată lui Eminescu după moartea lui Micle, aflăm cum Veronica se plânge de această naivitate înrudită cu unele întâmplări dureroase din viața ei.

„Sunt o victimă a naivității și a sincerității.

În general bărbații nu cunosc astfel de gesturi făcute de unele femei.

„Știu că naivitatea mea a fost speculată de toți în folosul lor și numai al lor, însă ce puteam să fac Mițicule?

„Era prea târziu să pot opri pe criminali de a făptui omorul contra vieții mele.

„Am tăcut și m'am supus.

Văzând blândețea și naivitatea mea s'au înduioșat, cruțându-mi viața cu o singură condiție: ca ea să fie jertfită unui om pe care nu l'am iubit nici din interes, nici din vanitate, ci din milă.

„Cu alte cuvinte așa a dorit mama.

Nici dânsa n'a făcut decât ceia ce au sfătuit-o preținii și neamurile.

„Cât de rău îmi pare că nu te-am cunoscut pe atunci, poate figura ta mi-ar fi luminat conștiința!”

Ana Câmpeanu a speculat naivitatea Veronice din cauza sărăciei care începuse să o amenințe.

Biata bătrână credea că face un bine, căci luând de ginere un bărbat cu o situație strălucită, va putea fi ajutat și dânsa în vremuri de restriște. Mama Veronicei exemplifică mentalitatea tuturor

*) Turghenieff.

**) Virginica Gruber. „Memoriu”.

*) Virginica Gruber. „Memoriu”.

**) Virginica Gruber. „Memoriu”.

1) Scrisoare inedită din 20 august 1879.

Dacă noi nu ne vom lăsa subjugăți de regimul maghiar, — atunci tot subjugăți vom ajunge... de către un al treilea. Meniți fără scăpare subjugării, nouă nu ne-ar rămânea altceva decât să ne alegem călăul: felul morții noastre, așa sau altfel, ar fi hotărât... Și în adâncă înțelepciune și chibzuire a celor ce ne pun pe noi într-o asemenea dilemă, nu pare a încăpea nici o îndoială că noi nici o clipă nu vom pregeta să alegem subjugarea noastră din partea maghiarului, pe care-l avem aici alături, la îndemână, decât din partea... unui al treilea!

Minunat și iscusit calcul! Numai cât ne temem că s'ar putea să iasă și de-a-îndoasele. Adică, din momentul în care ar deveni, pentru noi românii, inexorabilă alegerea de a ne lăsa subjugăți de un regim sau de un altul, — cu alte cuvinte de a ne contopi, fără putință de împotrivire, în sânul unei națiuni străine, — să alegem... pe acel al treilea, de care cu drept cuvânt se tem și maghiarii.

Noi unii nu credem că lucrurile vor ajunge, că pot ajunge, până aci. Respingem ipoteza ziarului maghiar, și nu admitem să fim puși în dilema primejdioasă ce ne pune înaintea ochilor. Vedem adică și a treia posibilitate: aceea ca să nu ne subjugăm între noi, ci împreună să căutăm împotrivirea față de putința de subjugare a noastră din partea celui de al treilea.

Pentru aceasta însă, mai înainte de toate, trebuie ca politica de maghiarizare să fie nu numai tăgăduită cu fățarnicie, dar părăsită cu lealitate și cuminenție.

Situațiunea în Persia

Victoria naționalismului

(§) Zilele trecute guvernul din Petersburg a trimis guvernului persan un *ultimatum* prin care amenință Persia cu războiul, dacă aceasta nu-și va cere scuze pentru maltratarea unor agenți ai consulatului rus din Teheran, de către jandarmii persani.

Rusia a și dat ordin trupelor sale dela frontiera persană, să înceapă marșul spre

Kazvin și Teheran. Persia s'a văzut silită să ceară scuze. Ele au fost prezentate ministrului rus la Teheran de către noul cabinet persan, care s'a constituit zilele acestea.

Oricine cunoaște relațiunile politice din Persia, știe că incidentul dintre jandarmii persani și agenții consulari ruși, exagerat de diplomația și de presa rusă, n'a fost pentru Rusia decât un *pretext* spre a *interveni* în Persia și a-și mări zona de influență în imperiul leului de argint.

Publicul nostru cunoaște în parte istoria politică a ultimilor ani în Persia.

Se știe că atât *Rusia* cât și *Anglia* vor să pună mâna pe o parte a Persiei. Rusia vrea să-și întregască posesiunile ei, cari înconjoară marea Caspică și vrea să-și asigure un deuseu al forțelor ei spre sud. Anglia, pe de altă parte, are nevoie de o parte a Persiei spre a închide Rusiei drumul la golful persan, și spre a protegi și mai bine posesiunile sale indice. Este acelaș joc, între Rusia și Anglia, ca în Afganistan.

Există însă un *partid național constituțional* în Persia, care face eforturi spre a reduce influența rusă și cea engleză, cari au început să cucerească teren, una în Nordul Persiei, cealaltă la Sud. Se știe că fostul șah *Mohamed Ali*, care este protejat de Rusia, a fost detronat de partidul constituțional, fiindcă pe de-o parte era adversarul constituției și al parlamentului, pe care acum câțiva ani l-a disolvat cu forța armată, pe de altă parte fiindcă era amicul influenței străine, în special rusești.

Mohamed Ali, gonit de pe tron, a încercat însă să și-l recâștige. În vara aceasta, la 5—18 Iulie, după ce a traversat, incognito, Transcaucazia și țara Caspică, a debarcat la Gumut Tepe. La 22 Iulie st. nou el își face intrarea triumfală în Astrabad, unul din principalele orașe ale Persiei de Nord și leagănul dinastiei Kadjar.

Astrabadul deveni centrul mișcării pornite de Mohamed Ali. În curând el dispuse de o armată de vr'o cinci mii de oameni: răsculații curzi, turcomani și șah-sevani (credincioși ai șahului), cu care începu marșul contra capitalei.

Guvernul constituțional din Teheran, văzându-se amenințat, luă toate măsurile contra mișcării reacționare alui Mohamed. Singura speranță a guvernului erau *bachtia-rii*, dușmanii declarați ai lui Mohamed Ali.

Samsam es Saltaneh, șeful chanilor bachtia-rii, fu numit ministru de război și începu să organizeze războiul contra fostului șah reacționar. Starea de asediu a fost proclamată la Teheran, mulți aderenți ai lui Mohamed au fost executați, și un premiu mare a fost pus pe capul lui Mohamed Ali.

În timpul acesta însă armata reacționară își urma marșul ei spre Teheran, care la un moment dat părea amenințat. Avantgarda comandată de sexdarul Assard, un amic fidel alui Mohamed-Ali, cuceri pe rând orașele Damgan, Semnan și Firuzkoh. La 13 august st. nou, trupele fostului șah se aflau la o distanță de numai trei marșuri de capitala imperiului Teheran.

Lângă Firuzkoh însă Mohamed suferi o *înfrângere* gravă, care a compromis întreaga lui expediție. Trupele fidele regimului nu numai că împedecară înaintarea lui Mohamed spre Teheran, dar învinseseră pe șah-sevani și îi puseră pe fugă. O nouă luptă se dădu lângă Emam-Zade-Djaffar la 5 septembrie n. și trupele bachtia-rii, credincioase guvernului constituțional, zdrobiră cu desăvârșire armata fostului șah reacționar. Șah-sevani pierdură peste o sută de morți și trei sute de prizonieri și se retraseră, în plină dezordine, spre Astrabad.

La începutul lui septembrie cauza fostului șah nu era încă pierdută, căci curzii sprijiniră întreprinderea lui. Înaintarea prea înceată a curzilor permise însă trupelor guvernamentale să se adune. La 26 septembrie nou se dădu a nouă luptă, de astădată decisivă, lângă Save. 4000 de curzi nu putură să reziste decât timp de două ore atacului a 1200 de bachtia-rii. Curzii pierdură 500 de morți și răniți și 100 de prizonieri. Victoria armatei constituționale a fost completă.

La 17 noemvrie st. n. se dădu o nouă luptă, în care fratele fostului șah fu învins.

părinților cari își vând copilele unor oameni îmbătrâniți dar cu situații frumoase, numai ca să parvie în societate prin astfel de legături, trecând chiar peste drepturile naturii.

Vinovat e și profesorul Micle care a stăruit să se facă această căsătorie nepotrivită.

„Aflând colegii lui de dragostea sa, căutară să-l abată dela hotărîrea de a se căsători cu ea, fiindcă pentru vrâsta lui, Bălăuca²⁾ era prea tânără. Dar fiindcă el vedea în tinerețea ei o mlădiță, o ceară moale, după cum zicea el, pe care o poate modela după gustul și voința sa, nu ținu seamă de vorbele colegilor săi. În scurt timp îi făcu zestre și se căsătorii cu ea¹⁾”.

Ștefan Micle avea patruzeci și trei de ani iar Veronica numai cincisprezece!

In dragostea între Eminescu și Veronica Micle au jucat roluri principale și două femei, a căror biografii vor explica cauzele determinatoare de ură și răsbunare împotriva poetei.

Cu acest prilej voi schița în linii largi și viața profesorului Micle, pentru a motiva în fața lumii greșala de neiertat ce a făcut acest savant, luând în căsătorie o copilă așa de naivă și așa de tinără.

Ștefan Micle, era de origină transilvăneană. Născut la 1820, în comuna Feleacului, în apro-

pierea Clujului, din părinți sărmani, dar români adevărați, atât în vorbe cât și în fapte, o spunea *Petru Suciu*, fostul rector al universității din Iași, cel mai bun prieten și biograf al lui Micle.

Multe suferinți și greutăți morale a îndurat acest fiu de țaran, talentat și cu o voință de fier, până să ajungă să devie o personalitate în viața culturală a țării.

Revoluția ardeleană din 1848, făcută contra maghiarilor, îndeamnă pe Micle să se asocieze cu o ceată de tineri patrioți, pentru a veni în ajutorul fraților asupriți.

În octomvrie acelaș an, susține o luptă eroică împotriva ungarilor, învingându-i între Cluj și Somoșfalău.

Evenimentele din patruzeci-și-opt liniștindu-se, Micle reia din nou studiul, plecând la Viena, unde capătă o bursă pentru „Politehnică”. Dorința de a se instrui cât mai mult, îl silește să facă eforturi, încât să uimească în scurt timp pe savanții acestui institut.

Terminând cu succes școala politehnică, capătă, după recomandarea profesorilor, un post de inginer la gara de nord din Viena. Aici nu stă mult, căci după îndemnul lui Simion Bărnuțiu, părăsește Viena pentru a se stabili la Iași ca profesor de fizică la „Academia Mihăileană”, cu un onorar de 3.704 lei pe an, cu mult mai mic decât cel oferit de nemți.

Făcuse acest sacrificiu, pentru a aduce cunoștințele sale în serviciul patriei lipsită pe acea vreme de oameni învățați.

„Într'acelaș an a ținut în Iași lecțiuni publice de electricitate și optică cu așa succes, încât sala cea mare și rotundă, împreună cu cele două colaterale dela Academie, nu erau suficiente ca să cuprindă tot publicul ascultător, format în mare parte de societatea aleasă a Iașului.

„Lui dar, iar nu societății „Junimea”, trebuie să se recunoască inițiativa prelegerilor publice.

„În 1860 fondându-se universitatea de către Vodă-Cuza, fu numit și Micle profesor de fizică și chimie la facultatea de științe.

„Ca profesor, atât în liceu, cât și la universitate, s'a identificat în prelegerile cele mai exacte, coborându-se la nivelul inteligenței auditorului.

„A fost omul, care și-a făcut datoria atât la școală, cât și în societate.”*)

(Va urma.)

*) *Petru Suciu*, fragment citat de *Dr. C. I. Istrati* într'un studiu publicat în „Revista Nouă” a lui B. P. Hașdeu asupra lui Ștefan Micle.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

¹⁾ Așa numia scriitoarea acestor rânduri pe Veronica.
²⁾ Cornelia Emilian „Câte Ceva” pag. 80.

Mișcarea lui Mohamed Ali era cu desăvârșire compromisă.

Guvernul constituțional s'a menținut stăpân necontestat al regiunii centrale a Persiei. Orașele Teheran, Kazvin, Kom, Reșt recunosc autoritatea lui. Parlamentul și noul cabinet lucrează acum spre a întinde zona de influență a constituției asupra Persiei întregi. Întărirea acestui regim național înseamnă întărirea însăși a neamului persan, prigonit de soartă, și a Persiei, pe care cele două puteri dușmane, Rusia și Anglia, vor s'o împartă.

Trupele de bachtiari, cari au luptat în ultimele patru luni contra fostului șah reacționar, au dovedit calități la cari nu se aștepta nimeni. Dacă armata regimului constituțional, care nu este încă destul de bine organizată, va primi instrucțiunea cuvenită și va fi înarmată îndeajuns, ea va deveni un factor pe care Persia constituțională și națională va putea să se sprijine în lupta contra dușmanilor ei cari vor s'o sfășie.

Deocamdată, prin victoria sa asupra lui Mohamed Ali, care simboliza reacțiunea și influența străină, — deci ruina Persiei — guvernul constituțional a scăpat patria de peirea, cu care o amenințau dușmanii ei interni, dar mai cu seamă cei externi.

Noi, românii nu putem decât să ne bucurăm de succesele regimului constituțional și național din Persia, căci situațiunea neamului persan este în mare parte analoagă cu a noastră.

Tricolorul nostru. Gurahontului a fost duminecă teatrul unei atrocități jandarmerești din cele mai repugnante și mai revoltătoare.

Petrecerea aranjată de tinerimea intelectuală din partea locului a fost turburată în mod vandal și lipsit de orice tact de către jandarmii trimiși de d. protopretore al Borosineului un anumit Nigrei.

Iată în câteva cuvinte istoricul incidentului: Câțiva tineri au jucat jocuri naționale îmbrăcați în costum românesc, împodobit firește cu mândrul nostru tricolor, fapt ce nu i-a venit tocmai la socoteală d-lui fibirău, căci pe la ora 11 din noapte, pe neașteptate, au năvălit în sala de petrecere câțiva jandarmi, și fără multă vorbă au smuls tricolorul de pe îmbrăcămintea căluserilor. La protestul energic al aranjatorilor petrecerei, sbirii stăpânirii au spus, că au purces astfel la ordinul direct al protopretorelui.

Din parte-ne suntem prea obicinuiți la brutalități, decât să mai cheltuim prea multă cerneală pentru a ne vărsa durerea ce nu poate avea ecou în sufletul obtuz al unor parveniți, cari au un singur interes! să obțină recunoștința stăpânilor lor câștigându-și asemenea merite patriotice de o îndoielnică valoare. Lăsăm însă să urmeze câteva aprecieri obiective ce le-a făcut cu acest prilej un ziar maghiar:

„Se poate, e chiar sigur, că în codul penal există paragraf, ce îndreptățește atitudinea jandarmeriei din Gurahontului. Totuși, dacă administrația care instruse jandarmeria, a avut în vedere într-adevăr interesul statului, trebuia să aibă în vedere spiritul legii și nu litera.

Două sunt interesele statului: să nu i-se periclitaze unitatea și să nu se turbure pacea internă. E puțin verosimil, că decorurile din petrecerea dela Gurahontului, cari și de altcum sunt decorațiile costumului românesc, să exprime atracția către România; dar chiar să fie așa, nu ne temem de ase-

menea tendințe supremația de stat, ce oricum s'o considerăm e mult mai puternică, mai rezistentă și neaccesibilă, decât să-i poată strica o cocardă românească...”

Articolul se termină astfel:

„Durere acesta nu e cel dintâi episod de acest fel, — dar în orice caz ar fi foarte dorit, să fie cel din urmă. Împăcarea cu naționalitățile o privim ca o necesitate atât de serioasă, de o importanță națională și socială primordială, încât nu merită, ba e chiar păcat, s'o periclităm pentru câteva panglici”. (Ar. K.) *Irak Közlöny*

Naționalitățile și democrația. Fostul deputat naționalist d. Milan Hodza a rostit un magistral discurs la banchetul de ieri al „Reform-clubului”, expunând în termeni foarte categorici raportul dintre naționalitățile din Ungaria și democrația maghiară.

Ziarul francmasonilor „Világ” publică pe larg discursul d-lui Hodza făcându-i un comentariu foarte elogios.

D. Hodza s'a folosit de o ocazie potrivită, expunând în fața unui auditor maghiar în cadrul subiectului tratat punctul de vedere al naționalităților, cercând a-l aduce în consonanță cu vederile elementelor progresiste, cari deasemenea luptă pentru zdrobirea clasei feudale. Deoarece discursul d-lui Hodza conține fără îndoială o nouă ordine de idei, care merită să fie tratată și discutată mai temeinic, ne rezervăm dreptul de a reveni asupra discursului într'un număr viitor al ziarului nostru.

Justh despre dreptul de vot. Vorbirea ținută de Justh la Canija mare a fost supusă în cercul rilor politice la tot felul de comentarii. S'a zis, că Justh ar pretinde cens de avere și cens intelectual și că consideră secretul votului superior universalității lui. Acestor aprecieri Justh a răspuns, că el n'a exprimat nici o concesiune, care ar putea fi în detrimentul universalității votului, și tot așa n'a fost nici pentru îngrădirea lui. — N'am spus, că în primul rând voesc secretul votului, ci că dușmanii reformei electorale, cari văd amenințată supremația rasei maghiare prin votul universal egal, agită mai cu seamă contra votului secret. Când am vorbit despre împărțirea cercurilor electorale am spus, că azi alegem 81 deputați de ai orașelor, de unde după calculele mele ar trebui să alegem vre-o 150.

Censul intelectual ar putea avea un sens oarecare, când cercurile în cari nivelul cultural al alegătorilor fiind mai ridicat, un număr mai mic de voturi va trimite un deputat în parlament, decât cercurile electorale cu un nivel cultural al alegătorilor mai scoborit. Cred deci, că cele ce spun aici nu condiționează dreptul de vot de un cens intelectual, după cum nici între alegători nu face vre-o deosebire.

Din Cameră. Azi e ziua reformelor militare. Ședința se deschide abia la 11 ore și nici atunci nu sunt mai mult de 40 de deputați, numărul trebuincios pentru ținerea unei ședințe, în cameră.

Președintele prezintă mai multe petiții, între cari una în chestia violării dreptului de imunitate a deputatului croat Budisavlievici Bude.

Vorbește la proiectele de reformă militară deputatul Benedek János. Aminteste de luptele înverșunate, ce s'au purtat în parlamentele din trecut împotriva sporirii contingentului de recruți. Critică mai multe dispoziții ale legilor proiectate și cere introducerea unui spirit mai național în armată.

Baronul Komura, decedat la 24 nov. n., este unul dintre politicienii, care emulând în genialitate și în activitate constantă și-a ridicat patria, frumosul Nippon, la rangul de putere mare. S'a născut pe insula Chiu-Siu, prov. Hyuga, aproape de Sațuma, la 1853. A studiat la Tokio, apoi la renumita universitate Harvard din Cambridge, în Statele-Unite (Massachusetts); aici a luat licența în 1877. Reîntors în țară, a fost aplicat

(1878—1881) în ministerul de justiție, și un an ca jude la tribunalul din Osaka (1882), apoi s'a habilitat profesor la universitatea din Tokio. 1885 a intrat în ministerul de externe și aci și-a câștigat nemurirea, căci, din acest an, Jutaro Komura a rămas până la sfârșitul vieții în serviciul diplomației japoneze. Întâiu ca secretar de legațiune (1893) și purtător de afaceri la Peking (1894); în calitate aceasta a condus negocierile cari au premers războiului cu China. După împăcare (1895), Komura a devenit guvernor civil în Manciuria, și, de aci, ministru plenipotentiar la Washington, St. Petersburg și Peking.

După ce a cunoscut astfel din proprie vedere toate etapele decisive în politica cea mai apropiată a Japoniei, — Coreea, Manciuria, China, Rusia, Statele-Unite, — la 1901 Komura ia conducerea ministerului de externe, în cabinetul Katsura. Grija principală îi este pregătirea țării pentru războiul cu Rusia, care era problema de viață pentru Japonia. Komura a știut însă atât de isteț să ascundă proiectele sale, cât nu numai guvernul rusesc a rămas tot timpul absolut neorientat, ci dela un timp înșiși compatrioții săi au început a-i reproșa lipsa de energie și de cutezanță.

Diplomatul știa bine ce face. În 1902 e perfect acordul cu Anglia. Într'aceea armata și flota se gâtesc de războiu, totuș atașatul militar al Rusiei nu poate raporta nimic șefilor săi. Komura e în pertractări cu St. Petersburgul pentru Coreea și Manciuria, nimic nu tradează că criza e iminentă, dar când șeful statului major al Japoniei referează că e gata, ministrul de externe precipitează evenimentele, nu lasă un singur moment Rusiei mirate, întreprinde irevocabil negocierile și în timp ce între St. Petersburg și Port-Arthur se schimbă febril telegrame, războiul a și izbucnit și la prima ciocnire flota rusească surprinsă pierde două cuirasate.

În cursul campaniei baronul Komura își asigură neutralitatea statelor. Iar pace tot dânsul a legat la Portsmouth în America (5 septembrie 1905), omul mărunțel care părea un pitic față de puternicul Witte. Prin cumpătul ce a manifestat aci, făcând concesiuni mari celor învinși, Komura s'a arătat politicianul prudent, care dă prilej să nite adversarului cu care e destinat a trăi ca vecin, și a fost mai prevăzător decât Bismarck care n'a socotit cât îi este de greu unui popor conștiu să nu gândească la glia ce i-se răpește deodată cu mulți frați de sânge).

Firește, Vipponul victorios nu putea avea mentalitatea diplomatului rece. Condițiile păcii (rushi es din Manciuria, Port-Arthur, Dalny și jumătate din insula Sachalin e a Japoniei, cu dreptul de a pescui liber în mările Ochotski și Bering) au părut japonezilor nefavorabile, poporul s'a revoltat și a dărâmat casa ministrului său de externe pentru că n'a exploatat altcum situațiunea produsă prin eroismul soldaților japonezi. Komura demisionează și umilit îndură fără ură nedreptatea cu care i-se răsplătește. El prevede că măsura și simțul bun ce a dovedit țara sa, arătând că așa cum cunoaște fanatismul se știe și tempera, va face cea mai bună impresiune la toate popoarele. Într'adevăr, la proxima conferință din Haaga, imperiul găsește considerația deosebită și simpatia tuturor puterilor.

Ca ambasador la Londra, baronul Komura întărește alianța cu Anglia. În 1908 se reimpatriază, fiind chemat din nou în fruntea afacerilor externe. Urzitor al războiului cu Rusia, Komura întrebuițează acum locul de influență ce ocupă pentru a pregăti o prietenie între cele două imperii. În mormântarea i-s'a făcut cu onorurile cuvenite. (n.)

Din vatican. „Acta apostolicae Sedis”, monitorul oficial al vaticanului, publică în fascicolul său dela 10 noemvrie (Anus III. num. 15 Romae, typis polyglottis Vaticanis) ordinațiunea „motu proprio” a pontificelui, prin care se interzice, sub pedeapsa excomunicării, ori cine, fie laic ori cleric, de a cita o față biserică, în orice afacere civilă ori criminală, fără învoirea autorităților bisericești.

Anumite cercuri, care se consideră a fi având singure în arendă privilegiul de a veghia ca să nu fie știrbite libertățile lumii, au trâmbitat știrea aceasta ca un atentat, care înseamnă o resuscitare a timpurilor medievale în mijlocul liberalismului ce au cucerit generațiunile moderne”. Sărac liberalism modern... Noi cei din Ungaria îl cunoaștem bine.

Criza anglo-germană și declarațiile lui Grey. Luni și-a rostit secretarul de stat al Angliei, Grey, discursul așteptat cu atâta interes în cercurile diplomatice ale tuturor statelor europene.

Declarația lui Grey, că dacă Germania doarește o rezolvire pașnică și prietenească a relațiilor coloniale din Africa, în cazul acesta Anglia nu i se va pune în cale, dupăcum nu are de gând să-i facă nici Franței greutăți, a fost primită cu deosebită satisfacție în lumea diplomaților. Ocupându-se cu vorbirile din urmă ale cancelarului german, recunoaște că acesta s'a ferit de a face declarații ofenzatoare pentru opinia publică din Anglia.

„Cancelarul german vrea să ne prezinte Germania ca pe o putere consolidată înlăuntrul și în afară, care nu se teme de eventuale atacuri ale vecinilor dușmani, dar care din parte-i se ferește să fie agresivă.

Dacă acesta e spiritul politicii germane, — zice Grey — atunci sunt sigur că în decurs de 2—3 ani se va potoli flacăra războinică, ce în timpul acesta amenință să cuprindă Europa întreagă. Dreptaceea e colosal de mare responsabilitatea celor două guverne, a celui german și a celui englez, în ce privește restabilirea relațiilor pașnice. Cu toate acestea nu ne putem lăsa amăgiți de credința, că în referințele actuale vom putea îndupleca Germania să abandoneze gândul războiului, sau că vom putea forța schimbarea curentului dușmănos ce domnește în timpul de față în opinia publică a celor două țări, care numai favorabil nu se poate numi. Ne vom da totuși silința să evităm ori ce ar putea înăspri relațiile încordate cu vecinii noștri.

Mult timp va trebui să treacă, până ce se vor potoli valurile aruncate de evenimentele lunilor din urmă. Dacă ne-am fi arătat mai rezervați față de mișcările diplomatice ce ne interesează de aproape, ar fi însemnat, că prea puțin ne pasă de interesele vitale ale imperiului britanic, iar pe de altă parte prin o astfel de purtare ne-am fi înstrăinat pe cei mai sinceri aliați și în primul rând Franța.

Acordul încheiat între Franța și Germania s'a făcut — sperez — cu învoirea și concursul ambelor națiuni. De aici reiese clar că chestiunea marocană s'a regulat, fără a călca vreodată pacea europeană. Ei bine, în cazul acesta pot declara cu conștiința curată, că Anglia a contribuit în măsură însemnată la aplanarea conflictului marocan; prin urmare atitudinea guvernului englez a fost în chestia asta cât nu se poate mai corectă. Cred că tot aceasta e și părerea parlamentului.

După terminarea discursului lui Grey s'a început discuția asupra expunerilor lui, la care au luat parte reprezentanții tuturor grupărilor politice din parlamentul englez.

A vorbit și ministrul președinte Asquith, spunând că primul și cel mai mare interes al Angliei e și acum acela, care a fost întotdeauna: *sustinerea păcii universale.*

Declarațiile ce au răsunat Luni în camera engleză au aflat mare ecou în întreaga presă europeană și cu deosebire în presa puterilor interesate de aproape: Anglia, Franța și Germania. Din presa engleză mai ales *Morningpost*, *Daily News* și *Daily Telegraph* însoțesc cu comentare lungi expunerile lui Grey.

Cele mai multe accentuează, că Anglia deși dorește susținerea păcii nu va cerși nici odată pace dela vecinii prea încrezuți în forța lor armată. Ziarele franceze *Figaro*, *Petit Republique*, *Radical*, *Le Soleil* și altele consacră coloane întregi declarațiilor lui Grey.

Tot așa și ziarele germane *Vossische Zeitung*, *Tageblatt* și *Localanzeiger*, dar acestea se arată mai rezervate și cu mai puțină încredere față de asigurările bărbaților de stat englez, că evită războiul și că doresc începerea relațiilor prietenești de odinioară.

Conflictul ruso-persan. Ministrul Rusiei la Teheran, fiind informat despre punctul de vedere al guvernului său în cunoscutul incident cu Shuster, a răspuns ministrului de externe persan, că guvernul rusesc, din cauza împlinirii târzii a cererilor sale, s'a văzut silit a trimite un detașament de trupe în Persia. În acest timp Shuster și-a permis să răspândească în Per-

sia arătări greșite, adresate ziarului „Times“, învederat în scopul de a irita poporul persan împotriva Rusiei. Ministrul nu crede, că guvernul rusesc va fi satisfăcut prin îndeplinirea celor două dintâi cereri ale sale. Ministrul va aștepta instrucțiuni ulterioare dela Petersburg, în această privință.

Furia „Tribunei“

Domnii dela „Tribuna“ au ajuns în furia lor la paroxism. Numărul lor de azi e plin de atâtea și astfel de murdării, încât îmi este absolut imposibil să acceptez acest fel de discuție, căci m'aș face vinovat de bruscarea bunului simț al cetitorilor acestei foi.

Voi reveni asupra tuturor minciunilor, pervertirilor, calomniilor și mistificărilor, ce mi-le adresează acum din nou.

Nu pot lăsa însă, ca chestia principială să fie slăbită prin afaceri de ordin personal. Pentru mine nu persoana mea e lucrul cel mai de căpetenie, ci *solidaritatea națională, reprezentată prin partidul național român unitar și încheiat.*

S'a zis, că eu sunt pedeca închegării partidului național român. Am oferit înlăturarea acestei pedeci. În fața acestui ofert domnii dela „Tribuna“ trebuie să-și spună cuvântul. Trebuie să răspundă clar, precis și hotărât la întrebarea: *Vreau domniilor solidaritatea partidului național român ori nu o vreau? Cum cred domniilor să se înfăptuească această solidaritate?*

Dacă dumnealor nu dau răspuns hotărât la această întrebare, atunci e cert, că dânsii au voit și vreau spargerea partidului național român, ceea ce — după a mea convingere — este cea mai scârboasă trădare de neam. Am acuzat și acuz pe părintele protosinzel Roman Ciorogariu că *intenționat a spart partidul național român. Dovada mea este însuși faptul, că astăzi românii cari se declară a fi aderenți ai programului național, sunt despărțiți în două tabere:* în aceia cari respectează disciplina de partid și autoritatea comitetului național, singurul for autorizat a reprezenta partidul național român și în oamenii „Tribunei“, cari prin terfelirea comitetului național distrug disciplina de partid și fac astfel partidul național român incapabil de vre-o luptă mai efectivă în contra guvernului actual tocmai în timpul, când se pregătește cea mai importantă reformă în viața statului ungar: *reforma electorală*, care va decide asupra sorții neamului nostru cel puțin pentru jumătate de veac.

Eu am prevăzut aceasta năpastă îndată după trădarea lui Mangra și mi-am dat toată silința să o delătur. Am arătat istoricul acestei rupturi, *intenționat pregătite*, în mai multe articole de astă iarnă. Lucrarea s'a început cu forțarea candidaturii d-lui Sever Bocu prin părintele protosinzel Roman Ciorogariu, a urmat sistematic criticarea netemeinică, trasă de păr, apoi terfelirea tuturor bărbaților fruntași ai comitetului național român. Conducătorul din umbră al acestei acțiuni de distrugere a partidului național, părintele Roman Ciorogariu, care nu a tăgăduit și nu poate tăgădui, că a amenințat pe dnii dr. Vaida, Vlad și Bontescu că-i vor duce în „lipideu“ acasă, dacă vor cuteza să între cu candidații lor pe terito-

rul comitatului Arad, a știut ce vrea, când a făcut toate acestea. Ori n'a știut ce face?

E foarte curios, că la toate lucrurile acestea părintele Ciorogariu nici odată nu a răspuns și nu vrea nici de cum să răspundă, ci cu o rară iscusință ar vrea să abată toată chestiunea aceasta de colosală importanță pentru întreg neamul nostru românesc în alvia murdară a personalităților, căci bine știe, că în âst chip se poate abate opinia publică dela miezul adevărat al chestiunii, căci scandalul se citește bucuros și apoi în manuarea cu condeiul a scandalului redactorii „Tribunei“ sunt neîntrepuți.

Eu am dovedit în chipul cel mai evident, că mi-am dat mare osteneală să delătur primejdia aceasta.

În nizuința mea fără margini de a susține solidaritatea în partid am ajuns să-mi pun chiar onoarea mea personală (pe care, bineînțeles, „Tribuna“ acum mi-a luat-o cu desăvârșire) în cumpănă pentru onoarea privată a d-lui Sever Bocu. Aș fi fost în stare să aduc orice jertfă personală pentru încunjurarea acestei grozave fatalități a spargerei partidului național român. În convorbirile noastre înainte de adunarea dela „Vas“ am propus amicilor noștri, aderenților comitetului național, ca să ne retragem din viața publică. S'a constatat însă, că faptul acesta nu ar contribui cu nimic la înlăturarea primejdiei, ci ar avea înfățișarea, cașicând prin tăcerea noastră și noi am aproba acțiunea de spargere a partidului. Conferința din Budapesta a comitetului național și a mai multor fruntași nu la propunerea mea și-a adus concluzul său de stigmatizare a „Tribunei“, eu la această chestiune nici nu am vorbit, ci am vorbit numai în chestia ziarului comitetului.

Cu toate acestea „Tribuna“ susține, că eu sunt cauza spargerii partidului național. Să admit îndreptățirea acestei afirmațiuni. Am oferit alaltăieri și ofer azi din nou înlăturarea acestei cauze.

Să fiu eu jertfit, dar să se restabilească unitatea și solidaritatea partidului național român.

De ce nu răspunde „Tribuna“ nici un cuvânt la chestiunea aceasta? Răspund eu: *pentru că „Tribuna“ nu voiește solidaritatea partidului național, ci voiește spargerea aceluia partid.* Iară eu zic, că spargerea partidului național român este identică cu trădarea națională.

Procedura „Tribunei“ e prea — chinezească. Noi punem în primul plan restabilirea solidarității partidului național român. „Tribuna“ răspunde așa: d. dr. Teodor Mihali e un idiot, care nu știe ce vorbește, tinerul domn Eugen Goga, fratele poetului, zice, că d. dr. T. Mihali este un mincinos. D. dr. Alex. Vaida e „păun fără coadă“. D. dr. Iuliu Maniu e „mistificător“. Iară eu? Ferească Dumnezeu! În loc să caute „Tribuna“ chipul înțelegerii, a închegării partidului, ea caută forma scrisorilor mele particulare și mă face om de nimic, pentru că în afaceri de interes obștească m'am adresat d-lor O. Goga și dr. Lupaș (în afacerea fondului Mihai) în ton cuviincios și le-am zis poate „Mult Stimate Domnule“ ori chiar „Iubite Domnule“ (nu-mi mai aduc aminte) și nu li-am zis: „Măi măgarule, care paști pe coastele Vezuului“. În chipul asta prost aș putea să ridic aceeaș acuză spre pildă împotriva d-lui Iorga, care chiar supă-

rat fiind pe mine îmi scrie: „Scumpe Domnule Goldiș“ și-și încheie scrisoarea tot în chipul obicinuit între oamenii cu cultură europeană.

Este evident, că domnii dela „Tribuna“ își dau toate silințele să deplaseze chestiunea, care interesează întreg neamul românesc, vreau s'o mușamalizeze și s'o prefacă într'o chestiune personală, care poate interesa pe scandalagii, dar nu poate interesa națiunea română.

Este evident, că se intenționează formarea unui nou partid în contra partidului național român. Cu o istețime de admirat, punctul de cristalizare al acestui partid devine protosincelul Roman Ciorogariu, care adună deja în jurul său o parte din preoțimea ortodoxă sub devisa mincinoasă, exprimată în primarticolul de azi al „Tribunei“: „regenerarea deplină a vieții noastre de partid“. Și această regenerare are să se facă prin ajutorul celor de teapa lui *Miron Greacu, Iustin Dascăl, Pompeiu Dorca* și ceilalți, cari „aderează la principiile P. C. Sale părintelui protosincel R. Ciorogariu.“

Noi însă nu vom înceta a arăta națiunii române primejdia, ce o așteaptă și vom cere iarăș și iarăș răspuns dela „Tribuna“: *pentru ce sparge partidul național român? Așteptăm răspunsul.*

Vasilie Goldiș.

Domnilor dr. Nic. Oncu, șefcomanditar și celorlalți comanditari cunoscuți și necunoscuți ai „Tribunei“ în Arad

Oculă din Arad, care este „Tribuna“, în numărul său din 29 noemvrie publică o informație, în care se ocupă și de modesta mea persoană, dând în vileag știrea, că eu în urma multor sau puținelor vorbiri ținute la adunări populare și la congregațiunile comitatense (căci la alte ocazii n'am ținut vorbiri) am devenit „*infumurat*“, că sunt „*tip cu deadreptul imposibil între noi*“, apoi „*figură de operetă*“, ridicol, lipsit de o doză cât de mică de bun simț, om fără talent și dar oratoric, caraghios, caricaturistul limbei românești ș. a....“

Nu-mi pot explica de unde atâta supărare asupra mea din partea „Tribunei“ deoarece eu nici odată n'am tras la îndoială darul oratoric al d-lor Oncu, Ciorogariu, Bocu, Scheopul și Comp. N'am avut niciodată pretenția să-mi aseamăn oratoria cu cea a d-lor Take Ionescu și P. Carp, dar nici măcar cu cea a d-lor Oncu, Ciorogariu, Bocu și Scheopul, dimpotrivă totdeauna mi-am exprimat regretele, că începând din clasa primă elementară am studiat tot în școale maghiare și în viața mea nu mi s'a dat ocaziune, ca în școală să învăț măcar a ceti și scrie românește, ce să mai zic de sintaxă, retorică sau literatură românească. Abia ca student în drepturi am înțeles dela colegii, cari absolvaseră prin licee românești, că și noi românii avem literatură frumoasă și dezvoltată, avem istorie și nu suntem un popor de bandiți, cum învățaserăm pe la școlile maghiare. Abia atunci, apucând dela un coleg ori altul câte o carte de literatură și istorie, din diligență privată și la început mai mult din curiositate am început a mă ocupa de acestea, firește în cât admiteau această studiile mele obligate la universitate.

Sunt departe deci de oratoria d-lor Take Ionescu ori Carp, chiar de a dlui Apponyi, pe care cu atâta predilecție îl pomenește tribuniștii. Sunt gata a crede, recunosc chiar, că nu am nici darul oratoriei d-lor Oncu, Ciorogariu, Bocu și Scheopul, cu toate că nu am avut fericita ocaziune să ascult oratoria acestor domni, deoarece dânsii în modestia lor binecunoscută ascund acest frumos dar al lui Dumnezeu, căci d. Oncu și Ciorogariu, cât timp am avut fericirea să fiu cu domniile lor împreună, luau cuvântul numai în conferințele noastre confiden-

țiale dela hotelul „Vas“, când eram numai noi de noi. La asemenea ocazii începeau a vorbi molcom, apoi tot mai aprinși și înflăcărați și erau totdeauna gata să ne răpească cu dânsii, erau aproape să scape bietul popor român din jugul secular, când din nefericirea oropsitului nostru neam intra în odaie chelnerul fatal dela hotel și atunci d. Oncu se îneca, nu în Nistru și Tisa, ci în — tusă, iar viteazul conlaturghisitor în gângăveală, de... ă... ă... ă..., ceea ce ținea până ieșea chelnerul din odaie și apoi iubiții noștri oratori o tuliau fără să termine cuvântarea atât de mult promițătoare, iar noi și bietul popor asuprit de secolii rămâneam, din vina chelnerului, și mai departe cu jugul în grumazi.

Acești domni, deși nu i-am auzit vorbind, căci la adunări populare ori la congregațiile comitatense nu se dimit să vorbească și nu-și cheltuiască nobilul dar oratoric, ce l-au primit dela Dumnezeu, totuș cred că vor fi știind bine românește, deoarece au avut suficiente ocazii de a învăța gramatica, sintaxa și retorică românească, căci spre pildă d. Oncu e dus an de an câte 6—7 luni în concediu, părintele Ciorogariu conlaturghisitorul cunoaște mai bine România, decât oricare călăuz al Căilor Ferate Române, iar d. Bocu e numai oaspe în Ungaria, căci petrece 8—10 luni în România.

Ce să vă mirați deci, iubiți cititori, dacă într'o bună zi i-ați auzi vorbind frumos românește.

Nu! Vă asigur, că acești trei bărbați providențiali sunt limbiști de forță. Al patrulea orator secret e Scheopul, care încă a avut timp și ocazie un an sau doi la Nürnberg să învețe și gramatica și retorică.

Dar să revenim la meritul afacerii.

Eu, deși nu sunt orator, de când sunt bărbat independent, care trăiesc exclusiv numai din munca mea proprie, nici-odată n'am lipsit din luptă, ci ca un soldat de rând, m'am dus, unde au dispus căpitanii mei. Am fost la toate alegerile, am luptat cu modestele mele puteri la alegerile din Beiuș, iar la alegerile din urmă am parcurs toate curcile electorale, mai mult între baionetele jandarmilor, decât liber, cercând să îmbărbătez pe alegători și să-i îndemn să voteze cu candidații naționaliști. Nu zic, că vorbirile mele din punct de vedere al regulilor oratorice vor fi fost perfecte, am făcut însă cât am putut, martor trebuie să-mi fie d. Oct. Goga. Pot însă să afirm, că pe mult stimății domni, cari, cum se sustine, sunt oratori de forță, nu i-am întâlnit nicăiri în luptele acestea și nu i-am auzit vorbind nicăiri, căci ei făceau divan lângă un „șvart“ la „Vas“ și făceau haz pe socoteala acelor, cari aleargă din sat în sat spre sigura cădere a candidaților naționaliști, mai ales cea a părintelui Lucaciului.

La adunările congregaționale eu și prietenii mei n'am scăpat un singur prilej, ca să sbiciuim abuzurile administrațiunii. Martori să-mi fie membrii congregațiunii și chiar „Tribuna“, că d-nii dr. Oncu, Ciorogariu și Bocu, deși sunt membri în congregație, oratori distinși, cum citim în numărul de ieri al „Tribunei“ și limbiști „calzi“ și „simții“: niciodată nu-și ridică cuvântul pentru popor și contra abuzurilor administrative, deși în chipul acesta ar aduce mult folos poporului, deoarece dânsii fiind mai meșteri în ale oratoriei, ar putea ușor să convingă pe dușmanii noștri despre ilegalitățile săvârșite, de altă parte noi „*caricaturiştii infumurați*“ am mai învățat ceva retorică dela dumnealor.

Nu cugetați, domnilor, că d-v. recunoașteți și ceva infamie, ceea ce de altfel noi o spunem de mult și de multeori, când ziceți, că sunteți oratori de forță, și totuș ne lăsați numai pe noi să ne sbatem ca peștele pe uscat și nu luați cuvântul nici în adunările populare, nici în congregație.

A ști lucra și totuș să nu lucrezi, e o infamie, domnilor! O infamie și mai mare este să știi lucra și în loc să lupți, să bârfești.

Și acum, ca să mă înțelegeți toți limbiștii, retoricianii și gramaticii din jurul „Tribunei“, vă spun în româneasca dumneavoastră:

Me șeri! Nu vă eșofați, căci matrapaslăcurile d-v. toate ies la iveală. Atașați-vă la un scop nobil! Degajați-vă și debarasați-vă de mangrisme, messieurs! M'ați apersevat?

Dr. Iustin Marșteu
avocat.

Noul vlădică al Gherlei

Tronurile arhieresti, la toate popoarele creștine sunt încunjurate de o strălucire specială, aceea pe care le-o împrumută partea de adevărată și ordinară putere juridică în biserica lui Hristos, care rezidă în ele. Dar indeosebi la noi, Românii din Ungaria, a căror spor și bunăstare, de pe toate terenele, atârână dela bunăstarea și înflorirea bisericii, e limpede că episcopii sunt, și vor fi totdeauna, cei mai însemnați factori în calea spre înaintare și lumină a neamului.

Așa fiind, e ușor de înțeles, pentru ce nu numai credincioșii văduvitei dieceze a Gherlei, nu numai întreagă mitropolia unită, ci toată românimea — așteptau cu nerăbdare să se limpezească odată chestia succesiunii la tronul de episcop, golit prin mutare la cele vecinice a episcopului Ioan cândva Szabó.

Acum, stăm deja în fața unui fapt împlinit. Noul mire al diecezei gherlane este episcopul de până acum al diecezei de Lugoj, P. S. S. dr. Vasile Hossu, întărit în această demnitate din partea Majestății Sale, în 15 a lunii curente.

Prin numirea dânsului, se împlinesc desigur și cele mai nemărturisite dorințe ale gherlenilor, dar în aceeași vreme ne liniștim pe deplin și noi, cari între împrejurările date, am fi privit cu oarecare îngrijorare înaintea activității pastorale a ori-cărui altul, căruia i-s'ar fi încredințat păstoria împreună cu multe greutăți, a celor peste 500.000 de suflete ale diecezei de Gherla. Ne liniștește păstoria de opt ani a diecezei de Lugoj, din care se desfac cu atâta ușurință calitățile ideale ale unui suflet de bun pastor al oilor sale. Ne liniștește, în urmă, glasul opiniei publice, care unanim a dorit să știe în fruntea diecezei, destul de desbinate, pe împăciuitorul blând și iscusit, care este părintele episcop Vasile.

Iar dacă suntem atât de liniștiți în privința dibăciei mânilor, cari au prins căma diecezei de Gherla, va înțelege oricine că nu sunt ploconeli de rigoare, ci expresiunea unor suflete însetate de mărirea lui Dumnezeu, cuvintele ce-i strigăm din toată inima:

Dumnezeu Vă țină Prea Sfințite!
(„Cult. Creștină“).

În amintirea lui Augustin Bunea

Joi, în 30 noemvrie, se împlinesc doi ani, când fără de veste din seninul cerului s'a deslănțuit o furtună nevăzută, care a răpus falnicul stejar al neamului nostru românesc — stărnind pe tot întinsul pămantului românesc — jalea și durerea tuturor românilor.

Augustin Bunea — a fost *ideala* lupătorului și preotului român. În aceste vremuri grele cât de mult ar fi cumpănit cuvântul unui Augustin Bunea! Cât de mândru ar fi fost întreg neamul românesc, dacă ar fi avut în mijlocul său și pe Augustin Bunea — la mărețele serbări de astăvară ale Blajului.

Glasul lui plin de mândrie națională ar fi răsunat puternic, fermecând ascultătorii, trezind nouă visuri și aspirații.

Azi, când episcopia din Lugoj — cere un episcop mare — de talia episcopului de acum — Augustin Bunea ar fi fost cel mai demn urmaș — dar Augustin Bunea de doi

ani nu mai este între cei vii. — O soarte vitregă l-a răpit pe neașteptate din mijlocul nostru și azi doarme somnul de veci, într'un mormânt rece și simplu, deasupra căruia străjuește în semn de aducere a-minte și pietate o și mai simplă cruce de lemn.

În momentele acestea, când se vor ceti aceste câteva rânduri — la Blaj poate că în semnul tristei aniversări, clopotele dela mănăstirea sf. Treimi, vor plânge prelung și sinistru în glasurile lor de metal, iar la mormântul lui, cei cari l-au iubit din inimă, căzuți în genunchi cu mâinile împreunate în semn de rugă — vor rosti o fierbinte rugăciune către Cer, pentru odihna sufletului marelui și mult regretatului *Augustin Bunea*.

(—).

Războiul italo-turc

Luptele dela Derna.

Roma. — Agenția Stefani află din Derna cu data de 25 noemvrie:

Ieri s'a făcut pe platoul din fața orașului o recunoaștere cu două batalioane de infanterie, un batalion de alpini, trei secții de mitralieze, o secție de artilerie de munte și o companie de marinari de pe vasul „Napoli”.

Spre orele 9 s'au semnalat însemnate forțe inimice și puțin în urmă trupele noastre au luat contact, angajând o vie luptă, care a durat până la orele 5 după prânz. Atunci turco-arabii au început să piardă terenul și să se retragă, încercând perderi serioase. La apusul soarelui, după ce a pierdut din vedere pe inamic, trupele noastre s'au retras de asemenea spre Derna. Perderile noastre sunt de 50 de oameni afară din luptă, 12 morți. Conduita trupelor și marinarilor este mai presus de orice laudă.

Rechemarea generalului Gastaldella.

Viena. — Se afirmă, că generalul Gastaldella, șeful statului major din Tripolis va fi rechemat de oarece s'a dovedit, că nu corespunde acestei grele misiuni.

Mahmud Sefket pașa acuzat de neprevădere.

Constantinopol. — Deputatul Essad pașa, din Durazzo, a depus în cameră o moțiune, prin care acuză pe ministrul de război de neglijență și neprevădere în apărarea Tripolitaniei.

Camera a votat trimiterea moțiunii în competența celei de a doua secțiuni, care e însărcinată și cu punerea în acuzare a fostului cabinet Hakki-pașa.

Evenimente grave în Italia ?

Viena. — Comunicația telefonică cu Italia a fost azi întreruptă, fără să se cunoască motivul. Aci se bănuiește, că în Italia s'a petrecut ceva deosebit, cu atât mai mult, că fiind duminică, e posibil să se fi ținut meetinguri muncitorești în contra războiului, căci poate au degenerat în disordini.

Guvernul italian, pentru a împiedeca ca străinătatea să afle cele ce se petrec, a oprit comunicația telefonică cu străinătatea. Aceasta e, bine înțeles, numai o presupunere plausibilă. Cu siguranță însă

nu se poate ști cărui motiv se datorește întreruperea convorbirilor telefonice cu Italia.

Turcia prepară rezistență în Dardanele.

Roma, 13 noemvrie. — Ziarele anunță că Turcia a chemat un amiral englez, ca să le reorganizeze marina și să conducă rezistența în Dardanele, în caz când Italia ar începe o acțiune la intrarea strâmtorilor.

„Giornale d'Italia” spune, că dacă faptul acesta e adevărul, el constituie o călcare a neutralității din partea Angliei.

Oșterii unguri la Tripolis

Budapesta. — Trei ofițeri ai armatei ungare, locotenentul Vidale și Mitsl și căpitanul Reim Berzenkovics au fost atașați comandamentului corpului expediționar italian pentru a studia războiul cu prilejul ocupației Tripolisului.

Speculațiile băncii „Banca di Roma”

Roma. — „Banca di Roma” a dăruit suma de 50.000 lire pentru răniții din război.

Cerându-i-se însă să cedeze terenuri pentru căzărni în Tripolitania, banca a refuzat categoric, de oarece aceste terenuri au fost cumpărate pe nimic dela indigeni și banca vrea să facă acum cu ele o afacere strălucită.

Boicot antiturcesc în Italia

Roma. — Un decret regal sporește drepturile vamale asupra mărfurilor mai ales covoarelor, cafelelor în caz când ele ar proveni din Turcia și aplică tariful general tuturor celorlalte mărfuri de proveniență turcească.

Excese naționale la Milano

Milano. — Un grup de studenți naționaliști a organizat o manifestație ostilă în fața redacției ziarului „Avanti”.

Manifestanții, aruncând cu pietre în geamurile redacției, li-s'a răspuns din lăuntru cu călimări, regleți și alte obiecte.

Studentul Manzoni a fost grav rănit.

Sosind jandarmii, scandalul a putut fi potolit.

Ziarul „Avanti”, apărut într'o ediție specială, face o dare de seamă asupra manifestației, spunând că dacă studenții sunt atât de naționaliști, să se ducă să moară la Tripolis, iar nu să aplaude moartea altora.

Boicotarea mărfurilor italiene

Stockholm. — Meetingul societății pacifiste a hotărât să ceară biuroului pacifist din Berna și biuroului socialist din Bruxelles să decidă boicotarea generală a mărfurilor italienești.

Atentat contra generalului Geneva

Paris. Ziarul „Eclair” anunță din Tripolis, că un atentat s'a încercat contra generalului Caneva.

Pe când comandantul italian făcea inspecția avantposturilor, trecând pe lângă o casă locuită de arabi, s'au tras asupra lui cinci focuri de armă, dar fără a-l ni-meri.

Casa a fost imediată asediată și șase arabi au fost împușcați pe loc, fără nici o judecată.

A apărut:

„ȘTII ROMĂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

CORESPONDENȚE

DIN ROMANIA

Deschiderea parlamentului în România

— Textul mesagiului —

București, 15 noemvrie st. v.

Potrivit obiceiului, azi la orele 12 s'au deschis corpurile noastre legiuitoare, în prezența M. S. Regelui și A. S. R. Principei moștenitor.

Înainte de solemnitatea propriu zisă a deschiderii Parlamentului, s'a săvârșit în localul sf. mitropolii un Te-Deum, la care a participat întreg corpul diplomatic, guvernul, precum și președinții corpurilor legiuitoare, etc.

La ora 12 punct au sosit M. S. Regele și Principele Ferdinand cari pe tot parcursul dela Palat până la mitropolie au fost obiectul celor mai sincere și entuziaste ovațiuni.

Cu glasul sigur, M. S. Regele a cetit următorul Mesaj regal:

Domnilor Senatori.

Domnilor Deputați.

Deschizând astăzi a doua sesiune a legislaturii actuale, simt o deosebită mulțumire de a mă vedea din nou în mijlocul reprezentanților națiunii.

Doresc mai întâi de toate să exprim și în fața domniilor voastre cât de adânc recunoscător sunt pentru toate dovezile de iubire și devotament, cu care am fost întâmpinați cu prilejul călătoriilor noastre, întreprinse în cursul anului, prin o mare parte a țării. Pretutindeni reprezentanții districtelor însoțiți de cetățeni în număr covârșitor, au venit să ne salute cu dragoste și cu atât entuziasm, în cât am fost mișcați până în fundul inimei. Mai ales a doua mea Capitală ne-a primit cu o căldură ce nu o vom uita.

Fericit am fost că am putut fi față, împreună cu întreaga mea familie, la frumoasele serbări jubilarie ale Universității din Iași și am putut arăta astfel viul interes ce l-am purtat totdeauna dezvoltării intelectuale a scumpei noastre Patrii.

Prezența atâtor delegați trimiși de vechile și renumitele Universități din străinătate spe a aduce felicitările lor a dat o mare strălucire acestor sărbători și a învederat importanța la care a știut să ajungă România în așa scurt timp întru răspândirea și înaintarea culturii generale.

Zilele de sărbătoare dela Iași au primit o deosebită însemnătate prin atențiunea Maiestăților lor Împăratul și Regele Francisc Iosif și împăratul Nicolae II. cari au binevinit a însărcina trimiși extraordinari spre a-mi aduce asigurările lor de prietenie.

Această nouă dovadă de deosebită atențiune a Maiestăților Lor pentru noi Mă îndatorește la cea mai vie recunoștință.

Domnilor senatori,

Domnilor deputați,

În răstimpul dela închiderea sesiunii trecute un grav conflict a izbucnit între două mari puteri cu cari suntem în cele mai bune relații. Situația noastră ne-a impus dela sine și fără anume declarare o neutralitate absolută care ne dă puțința de a contribui și noi la împiedicarea oricărei turburări a păcii în Peninsula Balcanică. Putem privi dar cu liniște și încredere viitorul, fiindcă România este înconjurată de simpatii generale și raporturile sale cu toate statele sunt din cele mai cordiale în aceste vremuri cam înnourate. Starea finanțelor noastre este așa de îmbucurătoare încât putem îndestula pe o scară mult mai largă trebuințele armatei. Din an în an ea face progrese simțitoare, dovedite din nou la marile manevre din toamna aceasta, cu prilejul cărora trupele au arătat o coeziune și o rezistență care ne dau siguranța că ostașul român va fi oricând la înălțimea chemării sale.

Țăria armatei este însă strâns legată de starea economică a țării. Sunt dar încredințat că domniile voastre veți urma cu toată sârguința opera socială începută în sesiunea trecută și vă veți ocupa în deosebi de mijloacele spre a ușura traiul la sate și în orașe. În acest scop se vor pune de îndată aprobării domniilor voastre proiectele de legi pentru vânzarea bunurilor de mână moartă la țărani, pentru suprimarea reducerilor dela pensii, pentru desființarea claselor de patente

cari nu trec peste 10 lei, și pentru scutirea de impozit al chiriilor dela trei sute lei în jos.

Dintre legile organice ce se vor aduce în de liberările domniilor voastre, cea dintâi va fi legea pentru organizarea meseriilor, a creditelor și asigurării muncitorilor și legea încurajării industriei naționale.

O lege de mare însemnătate, care va înlesni într'un mod simțitor nevoile populației și va asigura un mers mai regulat și mai repede al trebu- rilor statului, este aceea asupra decentralizării administrative; domniile voastre luând această lege în de aproape cercetare veți înfăptui în sfârșit imperioasa cerință a articolului 131 din constituțiunea dela 1866.

Alte legi, cari vor fi înaintate corpurilor legiuitoare, au scopul de a înlătura unele neajunsuri constatate în cursul anilor. Organizarea universităților ca și a învățământului primar au trebuință de a fi revăzute, asemenea și câteva legi în privința justiției, a administrației interne și a lucrărilor publice, precum și a armatei.

Toate aceste lucrări supuse chibzuirii domniilor voastre, vor îmbunătăți diferitele ramuri ale administrației publice și vor îndeplini totdeodată trebuințele lor.

*Domnilor senatori,
Domnilor deputați,*

Sunteți pătrunși de însemnătatea operei la care vă cheamă datoria domniilor voastre de legiuitori. Știu că o veți îndeplini cu devotamentul care vă însuflețește pe toți întru înaintarea și întărirea patriei.

Incredințat sunt că veți da prețiosul dv. sprijin guvernului meu și veți desfășura toată răvna și activitatea ca această sesiune să fie roditoare, ridicând astfel și mai mult prestigiul de care România se bucură prin politica sa înțeleaptă și cum-pătată.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările domniilor voastre.

15 noemvrie 1911.

Mesajul regal din anul acesta a fost așteptat cu o deosebită nerăbdare și curiozitate, atât de lumea politică cât și de cea muncitoare. Lumea politică era curioasă să vadă care e forma definitivă sau cel puțin formula unanim aprobată a reformei administrative, lumea muncitoare era doritoare să afle ce se va realiza din binefacerile făgăduite meseriașilor.

Guvernul e mulțumit de efectul produs de mesajul regal. Presa guvernamentală, apărută în ediții speciale, oglindește întregă această mulțumire.

Dupăcum se vede din textul mesajului, guvernul s'a oprit, în ceea ce privește reforma administrativă, la ideea descentralizării, sancționată de însuși M. S. regele.

Bucureșteanul.

Iași

— 13 nov. 1911.

Frământările politice din țară. — Intrunirea liberală din Iași.

După convenționala vacanție, politica începe să se impuie și să intereseze opinia publică, prin tradiționalele surprize ale toamnei. Suntem o țară, în care mai mult ca oriunde, se respectă și se continuă cu îndărătnicie unele tradiții, poate nu cele mai bune, și una din aceste este politica de toamnă, începerea campaniei de resturnare a guvernului, cu aceleași surle, cu aceleași tobe, cu aceleași artificii, dar cu alte etichete fabricate în timpul de liniște. Dacă această campanie de răsturnare și confecționare de program sunt clișee vechi și decolorate, totuși clipele actuale prin care trece politica din țară, cu manifestările ei și bagajul de principii cu care se înfățișează, prezintă un deosebit interes. Prezintă un deosebit interes și pentru că pare a se apropia momentul rezolvării problemei celor trei partide.

Se urmărește cu aprindere soarta partidului conservator-democrat și multe prognosticuri s'au făcut în această privință. Partidul liberal căzuse în opoziție sleit de putere și cu un diagnostic dubios.

Iar în ce privește guvernul partidului conservator, pare a fi influențat de celelalte două,

voi să zic, că el suferă direct schimbările petrecute în celelalte.

Iată însă că un gest vine și clarifică puțin situația, ne face să vedem mai lămurit ziua de mâine, și să putem schița, deși poate fără culori, viitorul apropiat. A fost deajuns o mișcare, pentru ca echilibrul aparent dintre partide, să se sdruncine, partidele să iasă din amortală, căutând a-și stabili o bază mai solidă.

A fost deajuns, zic, ca întrunirile ținute de liberali să se rostescă în mod hotărât: *revizuirea constituției, colegiul unic, reprezentarea minorității*, pentru ca o frământare să se petreacă în toate partidele. Toate — pentru că în însuș partidul liberal sunt personalități, cari au primit de nevoie, forțate de împrejurări, aceste puncte. Dar ceea ce pentru unii e o prefăcătorie, se poate și eu am credința că pentru ceilalți e sincer și pornit din inimă. De altmintrelea aceste puncte le găsim conținute cu atâta lumină și sinceritate în programul naționaliștilor-democrați.

În adevăr, ar fi o reformă de o importanță negrăită, pentru faptul că ar transforma întreaga situațiune politică a țării, asigurând progresul ei. Dar despre importanța acestei reforme ce a hrănit visurile atâtor suflete mari, cât și despre faptul de suntem sau nu pregătiți pentru ea, voi vorbi altădată. Să spun ceva despre întrunirea liberalilor din Iași și cu care au început campania de răsturnare a guvernului.

Cine urmărește politica țării, nu poate fi surprins de acest obicei al partidelor, obicei respectat cu sfințenie, de a porni lupta lor din Iași. Toate programele însemnate ale partidelor chiar și cele neînsemnate au fost rostite în Iași. — Aici s'au dat la iveală toate surprizele politice și aici își formulează, oamenii țării, promisiunile lor.

— De ce?

— Știu și eu.

Pentru-că, cum obișnuiește a zice oratorul la tribună: „Aici în Iași unde este leagănul ideilor sfinte și-a oamenilor mari, am venit“...

— Au sosit în vederea întrunirii, fruntașii liberali din capitală și delegați din provincie. — Delegația din Bârlad a venit purtând un steag alb cu inscripția „Trăiască colegiul unic.“ — Membrii partidului s'au întrunit la club unde a luat cuvântul d. Ionel Brătianu și d. Sterea C., vorbind despre lupta ce trebuie s'o ducă partidul pentru răsturnarea guvernului și anunțând reforma colegiului unic. După care la orele 12 a avut loc un dejun comun la hotelul Traian.

Intrunirea are loc în sala *circului Sidoli*. — La parte un public numeros. — Este ales ca președinte d. *Nicu Gane*, care mulțumește pentru cinstea ce i-se face de a prezida această întrunire, care va avea o deosebită însemnătate, chiar istorică, zice oratorul, pentru că dă semnalul luptei pentru revizuirea constituției.

D. *Ferechide* vorbește despre starea sătenilor și de legile făcute de liberali cu privire la muncile agricole, legi pe cari guvernul actual vine să le distrugă. — Pentru a asigura viitorul acestei țări, trebuie ca alegătorii să fie feriți de atotputernicia și corupția guvernamentală.

„De aceea — zice — noi toți tineri și bătrâni am ajuns la convingerea, că trebuie să deschidem larg ușile electorale pentru ca țara să-și poată spune singură cuvântul. Roagă pe fiecare cetățean să se facă apostolul ei și să lupte pentru izbânda ei.

D. *Gh. Mârzescu*, vorbește de reclama minci-noasă făcută de guvern, în timpul alegerilor, cu eftinirea traiului.

Arată, că guvernul n'a făcut nimic, pentru a ușura traiul, spunând că aceasta se va întâmpla cu toate reformele guvernului, care este prea stăpânit de spiritul de partid și nu poate rezolvi o nevoie obștească. Zice, că între partide ar trebui să existe o înțelegere, pentru că lupta pe calea reformelor să fie în continuare. Ori guvernul actual nu caută decât să provoace o diviziune de clasă, ceea ce nu poate duce decât la un război civil. Singur *colegiul unic* este reforma care trebuie să se înfăptuească pentru ca să facem dovada solidarității noastre față cu oligarhia, care dorește diviziunea socială. Colegiile actuale constituie o anomalie ce trebuie să dispară. Termină asigurând pe șeful partidului de succesul luptei.

D. *Stroe Beloescu*, vorbește în numele Moldovai de jos. Arată importanța reformei anunțate

și termină făcând apel la unire tuturor pentru ducerea la îndeplinire a colegiului unic.

D. *N. N. Săveanu*, critică guvernul conservator, ce pe nedrept s'a intitulat de guvernul reparațiunii sociale. arată importanța colegiului unic și cere concursul tuturor pentru reușită.

D. *Ed. Ulea*, critică sistemul întrebunțat de actualul guvern pentru a-și asigura reușita în alegeri.

Aduce mai multe exemple, și e convins că colegiul unic va pune stavilă unei asemenea stări de lucruri.

D. *C. Banu*, începe a spune, sub formă de glumă, că va apăra guvernul conservator, de oarece este de-o slăbiciune extraordinară. Spune că acest guvern al reparațiunii sociale, repară cu fărâncopul nu cu mistria. Amintește de atacul d-lui Marghiloman împotriva conservatorilor democrați, în timpul alegerilor, iar acum „Epoca“ în două articole consecutive inspirate de d. Marghiloman face apel către d. Take Ionescu cam în sensul „Take dragă, nu ne lăsa“. Face apoi o critică vehementă boerilor conservatori „elita socială“ care nu vrea să cunoască durerile țărănimii și zice că prin realizarea colegiului unic se va face nu numai educația țărănimii ci și a elitei sociale.

D. *C. Stere*, spune că se înscrie la concurs cu d. Banu pentru apărarea ce-a făcut-o guvernului. Compară pe d. Carp cu un erou al unui roman al lui Dickens, care trăește numai cu iluzii, iar pe ceilalți fruntași ai guvernului cu niște păpuși, cu niște statuete de ghips cari nu sunt în stare să facă nimic pentru binele țărănimii. Face un istoric documentat al formării constituției noastre, care astăzi nu corespunde în total la nevoile reale ale țării. Amintește de 1907, de reformele agrare îndeplinite de partidul liberal, spunând că numai o revizuire a constituției și colegiul unic va putea stabili o bună înțelegere între clasele sociale și aduce un real progres țării.

D. *Ionel Brătianu*, spune că a crezut că în partidul conservator sunt oameni care au convins tot atât de serioase ca și acei din partidul liberal, dar s'a înșelat și această înșelare reiese din întregul caracter al guvernării de astăzi. Arată cum guvernul d-lui Carp a făcut numiri contra textelor de lege, a întrebunțat pe prefecti ca oratori publici pentru a defăima pe adversari. Unui astfel de guvern îi lipsește autoritatea morală pentru a face reforme. Țara are nevoie de-o vicăță nouă politică, pe care partidul liberal se pregătește să i-o dea prin realizarea reformei electorale, prin contopirea tuturor colegiilor într'unul singur și cu reprezentarea minorității. D. Stere citește mai multe telegrame de adeziune și mulțumesc publicului care a participat la întrunire. Această întrunire este de-o oarecare însemnătate pentru că reformele anunțate la această întrunire, și însușite prin surprindere de partidul liberal, dau o nouă direcție politicii și face ca celelalte două partide să-și constată situația lor. luând măsurile trebuitoare. Așa încât programul partidului liberal, cu care începe lupta, are ca efect imediat — așa ne lasă să întrezărim prin pauza aparentelor — unirea de atâta vreme așteptată a conservatorilor cu conservatorii-democrați. Dar vom vedea ce ne va rezerva ziua de mâine.

Gheorghe Nalbă.

DIN ȚARĂ

Caransebeș

— 14 nov. v. 1911.

Serata literară-muzicală a societății de lectură „Ioan Popasu“ din Caransebeș.

Sezonul producțiilor culturale-sociale din ăstimp din Caransebeș, s'a deschis prin serata literară-muzicală a bravei noastre tinerimi dela institutul pedagogic-teologic din loc, aranjată la 12/26 noemvrie a. c. în noua sală a otelului „Pomul verde“.

Și bine a fost, că *speranța noastră*, tinerimea studiosă a inaugurat ciclul producțiilor ce vor urma și cari vor să dovedească dorința noastră fierbinte de propășire spre lumină.

Serata din ăstimp a tinerimei noastre dovedește, că tinerimea noastră este în vădit progres față de trecut, ceea ce face onoare atât conducătorilor acestei societăți — și în special președintelui dlui dr. *Moise Ienciu* — cât și profesorului *A. Sequens* și bravului conducător al corului dlui *Emil*

Grădinarul, prin venirea căruia la Caransebeș societatea Popasu a câștigat mult.

Piese corale conduse de d. Emil Grădinarul — au fost executate cu multă precizie. Mai cu seamă a făcut bună impresie balada dlui I. Muresianu, „Soimul“, în care s'au validat soliștii dnii Jigorea și Răduțiu.

D. cleric I. Imbroane ne-a procurat momente de adevărată elevație sufletească prin interesanta domniei sale conferință despre Eminescu, prezentându-l în adevărată lumină ca poet, profund cugețator și luptător.

D. Emil Grădinarul ne-a delectat prin cântările „Ciobanul“ și „Mama“. Stăpân desăvârșit pe o voce puternică și melodioasă, d. Grădinarul promite a fi una dintre puterile noastre de seamă; dacă nu cumva cei chemați vor neglija și acest talent, ca și alte multe.

D. Ursu ne-a delectat prin declamarea Satirei a III-a de Eminescu, iar d. Alexandrescu a dovedit un talent declamatoric deosebit prin declamarea poeziei „Elzora“ de Coșbuc.

Succesul material încă a fost mulțumitor, încasându-se aproape 800 cor. Venitul curat este destinat pentru noul seminar.

Intellectualii din Caransebeș au fost binișor reprezentați, între cari am remarcat pe Prea S. Sa episcopul dr. E. Cristea, d-nii Berlogia, P. Drăgălină, etc.

A făcut bună impresie numărul însemnat de costume alese.

În costum de pădureancă am văzut pe d-na dr. Cioloca și d-șoarele F. Barbu și Loichița; costum de Tulcea: E. Săcălăzan și Pastila dela Lugoj; costum din Sebeșul inferior: Victoria Sciopon și Ec. Sciopon; costum din România: d-șoarele Iorga, Frațila, d-nele Ecat, Stoiceriu și Lucreția Pascu (Fizeș); costum din Silha: d-na Marici; costum de Seliște: Ana Ruji (Lugoj); în costum de Cernăuț: d-na Mihaescu; în costum din Zăgujeni: d-na Maria Florescu; în costum din Ciuta: d-șoarele A. Târziu. C. Novac, Tulea, Rădoi, Sgăvârdea ș. a.

Din cler am remarcat pe d-nii preoți: Lăpăduș din Mutnic, Petrescu din Scăiuș, Vernichescu din Verciorova, L. Biro din Gruin, Schiopon și Pascu din Fizeș, Nusta din Glimboca, Porumb din Ilova.

Din depărtați am remarcat pe d-șoarele Florica și Rama Ciuciu din Hațeg, avocații: dr. Popoviciu din Bogșa, dr. V. Dămian din Sân-miclăușul-mare și dr. Grădinar din Balinț.

Rea impresie a făcut însă faptul, că din partea celor dela magistratul orașenesc nu am observat decât pe d-nii P. Florian și A. Jula.

Dee cerul, ca acest frumos început să se continue din partea numărăsoarelor instituțiilor culturale din Caransebeș spre mândria și întărirea culturală a neamului.

Coresp.

Foloasele tovărășilor gospodărești

— Conferință ocazională. —

(Sfârșit).

Scopul spre care țintesc toate eforturile minților luminate, cari se îngrijesc de viitorul popoului nostru, este îndreptarea sufletească și bănească a familiei. Și pentru aceasta să se întâmple treptat, trebuie mai mult să ne încredem în noi, decât în stat.

Mulțumită însoțirii eforturilor singuraticilor inși, de jumătate de veac toate popoarele înaintate au putut să ajungă la o bunăstare mai mare. Pretutindeni faptele iubirii semenilor noștri s'au înmulțit în fel de fel de chipuri, fără să fim cu toate acestea cu mult mai fericiți ca în cutare sau cutare veac de cunoștințe mai puține.

Cum să facem ca să statornicim odată în poporul nostru românesc, răzmit bănește, gândul înțelegerii și al solidarității?

Lucru greu, dar deocamdată, până când moravurile ni se vor îmbunătăți și mai mult, e un mijloc potrivit, solidaritatea voită, fapta nesilită.

Neîntrecut mai sus decât toate felurile de îmbunătățire obștească, e fără îndoială Tovărășia gospodărească. Ea însuși întâi și întâi de toate, simțământul frăției fiecărui din tovărășie. Ea are această întâietate pe această vreme de învrăj-bire, să dea un loc de întâlnire, în care toți își pot da mâna ca să muncească în comun. Tovărășia

din pricina asta, îl face pe om mai pașnic, îl îndepărtează de cărciumă, fiindcă în locul lor el va găsi săli de petrecere nevinovată, case de cetire, biblioteci.

Tovărășia îi agerește mintea, îi păstrează nădejdele prin simțământul puterii întrupate în unire. Îl erede și îl ține într-o lume în care stăpâne sunt bunăcredința, cinstea, disciplina iubitoare.

Tovărășia îi dă gânduri bune de rânduială, de prevedere și de cruțare. Iute poate cruța un om cu rânduială. Apoi cruțarea îi va îndepărta neliniștea, grija de viitor. Iată cum tovărășia dă naștere la un trai mai bun, mărind și întărind ne-atărnarea.

Dar poporul prin tovărășie se mai și obișnuiește cu purtarea gospodăriei, căci fiecare întovărășit e părtaș la ea.

Apoi mai e și aceea, că cu ajutorul tovărășiei poate să cumpere bani gata și omul sărac, nu numai cel bogat. În totdeauna poți să ai marfă bună și ieftină (lesne), fiindcă mijlocul de împărțire a mărfii se face fără multă bătaie de cap, nema trebuind să treacă printr-o mulțime de mâni hrăpărețe până să ajungă la cel, care se folosește de ea.

Pe scurt, tovărășia gospodărească este scutul, pe după care sporesc întocmirile obștești, pe care începuturile singuraticilor le fac să resară din câmpul roditor al solidarității omenești. Prin urmare în propriile noastre eforturi ne va fi scăparea, iar nicidecum în mila cărmuirii mașfere.

Săteanul nostru plugar, oricât de muncitor ar și fi, nu are destul spor la muncă. Femeea lui este tot așa de fără spor la muncă, ca și bărbatul ei, n'are destulă chibzuială în gospodăria casnică. Cred, după câte v'am spus despre foloasele tovărășilor gospodărești, că nu mai e nevoie să mai stărui prea mult, ca să vă sfătuesc să vă întovărășiți cu scopul: întâi de a cumpăra în tovărășie semințe, mașini, unelte, de cari aveți lipsă, iar apoi să vă întovărășiți ca să vindeți în tovărășie grâul, porumbul (cucuruzul), poamele, laptele, păsările de casă, ouăle ș. m. a.

În rândul întâi veți cumpăra lucru bun și ieftin, fără ca să pierdeți cu toții timpul, după cum îl perdeți astăzi, când fiecare în parte cumpără ceace îi trebuie, nestându-i bun nimeni pentru soiul mărfii, și necumpărând-o deadreptul dela izvor.

E destul să te înscrii de vreme la căpetenia tovărășiei, arătând felul și câțimea lucrului ce vrei să-l ai, iar tovărășia se însărcinează să-ți înlesnească cele de lipsă, împărțind la sosire mărfurile celor în drept.

Atunci când tovărășia stă în legătură și cu o tovărășie de credit și economii, aceasta poate să înlesnească banii de lipsă tovărășiei, dintâi pentru plata lucrurilor cerute. Prin urmare nici vorbă de bătaie de cap, de frică de păcăleală, de pierdere de timp.

În rândul al doilea, veți vinde mai cu preț prin tovărășie, fiindcă vindeți tot la un loc, trimițând grânele de-adreptul la târguri, pe piețe, scăpând de haita de mijlocitori lacomi, și vânzând pe bani gata!

Piețele unde se pot vinde grânele se pot găsi cu ușurință. Tovărășia va primi lista de prețuri de pe diferite piețe și o va face cunoscut întovărășitorilor. Aceștia se vor hotărî, într'un fel sau într'altul despre ceace vor înștiința căpetenia tovărășiei lor, care la rândul ei va vesti pe cumpărătorii telegrafic. Cel mai mic plugar poate în chipul acesta, fără nici o tulburare, căci marfa și-a depus-o în magazia (hambarul) obștească, să se folosească de o deslușire deplină și să câștige din urcarea însemnată de preț.

De multe-ori auzim, zicându-se de săteni: Dacă am avea cine să ne arate calea cea bună! Și bine, calea cea bună v'am arătat-o. Urmați-o, că e cu spor. Preoții, învățătorii și funcționarii noștri, să înceapă propaganda printre d-voastră, preotul, chiar din amvon, iar învățătorul din școală. Eu din parte-mi voi da toate lămuririle și tot sprijinul trebuincios pentru a vedea întemeiate cât mai multe tovărășii. Trebuie odată să ne dăm seama despre ceace nu facem, dar ar trebui să facem, fiindcă o putem face.

Nădăjduiesc că atunci când mi-se va da deosebitul prilej să mai fiu iarăși între d-voastră, voi putea fi încântat de văzul ce mi-l va da mareața zidire a unei tovărășii gospodărești în frunțașul d-voastră sat.

Traian Țaranu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 29 noemvrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme neschimbată.

Prognostic telegrafic: vreme neschimbată.

Temperatura la amiazi a fost de 6.0 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11.84
" " maiu	" —
Secară pe aprilie	" 10.32
Cucuruz pe maiu	" 8'44
Cucuruz pe Iulie	" 8'50
Ovăs pe aprilie	" 9.83

Zevzecul...

N. Zaharia scrie în „psihologia prostului“: O varietate a prostului este zevzecul, adică prostul care „o ia razna“. Zevzecul nu ține-se înfățișează totdeauna ca prost. Poți să convorbești cu dânsul ca și cu orice om inteligent, poți să discuți chiar, dar îl vezi că nu păstrează dreapta măsură și nici nu-și dă bine seamă de realitatea faptelor și împrejurărilor, „o ia — cum zice românul — peste câmpi“.

Iată zevzecul. Acest tip imbecil dacă ți-l imaginezi — iubite cetitor — înzestrat cu nițică îngâmfare, una dintre „calitățile“ prostului ordinar (căci vedeți și între proști sunt mediocrii și „Geni“) și dacă „pupază pe colac“ același e și fratele „poetului durerilor noastre“ ai cea mai nimerită fotografie a unui redactor al Tribunei, inexorabil strașnic și „temut“.

Gigant.

Redacționale. Aflăm, că plecării d-lui Alex. Șt. Vernescu i se scornesc prin Arad tot felul de comentarii. Spre a preveni orice pervertire mai departe, declarăm că d. Al. Șt. Vernescu a fost concediat din redacție din cauza intereselor d-sale, cari îl rechiamă în București. Dacă n'ar fi obvenit aceste interese d. Alex. Șt. Vernescu bucuros ar fi stat mai departe în redacția noastră, iar noi bucuros l-am fi reținut aici. Am declarat de altfel și în numărul de ieri că concedierea d-lui Vernescu nu s'a făcut pentru vr'un motiv, care ar putea să reducă onorabilitatea și hărnicia de gazetar a d-lui Vernescu ori stima noastră ce o avem și astăzi pentru dânsul.

Metafizica cuvintelor. Unul dintre simpaticii imbecili dela „Independenta“ se trudia eri desigur să făurească un senzațional articol despre nimicinia politiceii românești.

S'a resgândit însă și cu proverbiala-i modestie a redus proporțiile articolului la o notiță în rubrica „poșta redacției“.

Bineînțeles și din acele câteva șire s'a vădit, că au fost scrise de un aderent al progresului, al evoluției, al primenirii, care a eșit de mult „din matca ogașelor învechite“.

Notița ne spune că d. dr. Ioan Suciu actualmente e — rentier. Acum un an, s'a dedicat un articol întreg d-lui Suciu în coloanele „Tribunei“ în care se spunea între altele că „d. Suciu este reprezentantul naționalismului în forma ei cea mai severă și curată“ și că „d. Suciu mai ales a jertfit mult.“

Lumea înțelege, că pe baza legilor progresului „Tribuna“ își schimbă mereu părerile și atitudinea, făcând salturi mortale.

Adevărul adecă este tocmai contrarul. D. dr. Ioan Suciu nu este rentier, ci trăește și astăzi muncind din greu nu numai pentru ai săi, ci și pentru obște fără să primească pentru munca sa din urmă vre-o retribuțiune, câtă vreme d-nii dr. N. Oncu și S. Bocu sunt de fapt rentierii națiunii, cari trăesc fără să muncească, unul dela „Victoria“, celalalt dela „Tribuna“. Curat povestea — zi să nu-ți zic!

Rectificare. În foiletonul „Cella Delavrancea“ este a se ceti „amăsurat“ în locul de „amă-nunt“, și „cunună de lauri“ în loc de „sumă“. În articolul „Madona della Stella“ în loc de „conducerea“ stă „cândoarea ingerilor“.

Necrolog. Ni-se anunță moartea d-șoarei Valeria Pocol învățătoare diplomată, întâmplată în 26 noemvrie n. 1911 în vârstă de 24 ani. În mormântarea defunctei a avut loc ieri în 28 l. c. în cimitierul comun din Buziaș.

Transmitem adânc întristatei familii condoleanțele noastre.

Monument lui Enăchită Văcărescu. Profesorii liceului din Târgoviște au luat inițiativa pentru ridicarea unui monument lui Enăchită Văcărescu, al cărui nume îl poartă liceul.

Muzeul comercial al României la Constantinopol a fost instalat acum în apartamentul d-lui atașat comercial N. Răducanu-Popescu (Rue Nouvele 17, Pera).

La Prdeal se va zidi, lângă gară, un hotel, un restaurant și o cafenea, în stil frumos și dimensiuni mari, în vederea dezvoltării ce va lua acest loc de vilegiatură tot mai căutat. Terenul a fost cedat de casa regală.

„Flacăra“. Numărul 5 al „Flăcării“ excelenta revistă literară care apare la București sub direcțiunea d-lui C. Banu, va publica — între altele — o splendidă poezie inedită de marele poet al neamului nostru G. Coșbuc și o foarte interesantă nvelă scrisă de talentatul nostru prozator, d. I. Agârbiceanu.

Aventura d-nei Curie. Din Paris vine știrea, că doamna Langevin intentase proces de adulter soțului ei și d-nei Curie. Au intervenit mai mulți savanți și au reușit s'o convingă să-și retragă acțiunea, sperând să evite astfel scandalul.

Ziarul „Oeuvre“ a publicat însă scrisorile de dragoste ale doamnei Curie către Langevin, astfel scandalul nu s'a mai putut aplana, și d-na Langevin, a repetat plângerea ei astfel că procesul se va judeca în ziua de 8 decembrie.

Reclamanta va fi azistată de avocatul Condy, doamna Curie de către Millerand, iar soțul Langevin de către Poincare.

Polemicele în jurul afacerii acesteia, au pricinuit câteva dueluri.

Astfel a fost duelul dintre Gustave Tery și Langevin, fără rezultat; apoi duelul dintre Leon Daudet și Henry Chervolt, în care Daudet a fost rănit și în fine duelul dintre Tery și Henry Bourgeois.

Numărul din ziarul „Oeuvre“ care conținea scrisorile amoroase a fost confiscat de parchet, dar prea târziu, căci un mare număr de exemplare fuseseră deja răspândite în public.

Langevin declară însă că scrisorile publicate sunt apocrife, deoarece el n'a primit niciodată asemenea scrisori din partea d-nei Curie.

Restaurarea bisericii greco-orientale din Budapesta. Comunitatea bisericii greco-orientale din Budapesta a hotărât restaurarea bisericii de pe piața Petöffi, care are o vechime de 105 ani; și a votat în acest scop trei milioane. Un milion va fi luat din averea bisericii iar restul se va procura printr'un împrumut hipotecar. Clădirea va avea șase etaje și fațada va fi complet reconstruită.

E vorba, ca lucrările să înceapă încă în cursul acestui an.

Comunitatea bisericii greco-orientale din Budapesta nu numără decât 70 de familii, dar în mare parte foarte bogate.

Dupăcum se știe, comuna susține un azil al săracilor, în care se află acum 20 persoane.

În noua clădire se va rezerva o aripă pentru acest azil.

Aniversarea căderii Plevnei. Pentru aniversarea zilei de 28 noiembrie v. — Căderea Plevnei — Liga Culturală, secțiunea București, va da o mare serbare în sala Ateneului Român.

Programul va cuprinde:

a) 2 noiembrie 1877. — Puterea noastră atunci și acum. — Cuvântare ocazională cu proiecțiuni despre războiul din 1877—78, de d. Popescu Tudor, secretarul secțiunii București a Ligei Culturale.

b) Coruri, declamări, solo de voce — acestea se vor arăta detaliat la timp.

Prețurile: stal I: 2 lei pentru 2 bilete loterie; stal II: 1 leu pentru 1 bilet loterie; stal III: 50 bani:

Loja I: 10 lei pentru 10 bilete loterie; loja II: 6 lei pentru 6 bilete loterie.

Onoratul public primește deci, în schimbul acestor modeste intrări, bilete de loteria

Ligei Culturale, care se va trage, irevocabil, la 21 nov. curent.

Convocare. P. T. membri ai despărțământului Oravița al „Reuniunii învățătorilor români dela școlile confesionale ortodoxe din dieceza Caransebeșului“ precum și toți cari se interesează de cauza învățământului, sunt invitați a lua parte la adunarea, ce se va ține *miercuri în 23 noiembrie (6 decembrie) 1911 în sala școlii confesionale gr. or. din Oravița-română, având următorul program:* La 9 ore a. m. chemarea Duhului Sfânt. O prelegere din „Învățământul intuitiv“ la cl. II-a de inv. Simion Veverița. Deschiderea adunării. Constatarea membrilor prezenți. Recenziunea asupra prelegerii. Citirea circularului comitetului central și distribuirea temelor. „Desemnul modern“, dizertație de inv. Alexe Jianu. Propuneri. Reconstruirea biroului. Inchiderea adunării. Se atrage atențiunea membrilor ordinari, că ceice absentează fără motiv grav și serios, vor fi arătați ven. consistor diecezan. După adunare va fi prânz comun în ospățaria Nedici; domnii cari voiesc a participa au să se însinuie din bună vreme inv. Carol Lazăr. — Oravița, la 12/25 noiembrie 1911. — Alexe Jianu, președinte. Simion Veverița, secretar.

Deraierea din stația Palota. Din Craiova se anunță, că trenul cu marfă nr. 651, chiar dela plecarea din stația Palota a deraiat. Douăsprezece vagoane, cărora li se rupsesse frâna, s'au prăbușit sfărâmându-se cu desăvârșire. Frânarul Ion Stoica a fost strivit; Alexe Ion, tot frânar a fost grav rănit la cap și piept, iar Anglie Stratulat, deasemenea frânar, a fost rănit la cap. Ambii au fost internați în spital.

Linia e întreruptă pe un kilometru distanță, iar circulația se face prin transbordare.

Se face o anchetă la fața locului spre a se stabili responsabilitățile.

O falsă Réjane, sau cine sapă groapa... Un teatru, de pe unul din cele mai îndepărtate bulevarde ale Parisului are specialitate de a-și împodobi afișele cu numele cele mai vestite. Și de oarece provizia de celebrități scenice se istovi repede, veni, în cele din urmă, rândul d-nei Réjane, artistă care a apărut și pe scena capitalei noastre.

Pomenitul teatru făgădui publicului că d-na Rejane-Belly va cânta bucăți din „operete“.

Renumita artistă, care e o ființă pedantă, nu voi să înțeleagă gluma. Se duse la judecător, și ceru ca numele ei să fie îndepărtat de pe afișele teatrului boulevardist. D-na Réjane-Belly fu invitată la rândul-i să compare înaintea judecătorului.

Cântăreața nu se descurajă. Ea prezentă actul de naștere, în care se putea ceti în adevăr, numele Auguste Réjane.

Celebra Réjane tot nu se declară de satisfăcută. Luă o nouă coală timbrată și repetă cererea ei: numele trebuie să fie îndepărtat de pe afișe. Auguste Réjane nu se dădu bătută nici de astădată.

Luă și ea o nouă coală timbrată și declară judecătorului, că de fapt, celebra Réjane e cea „falsă“.

Și ea n'are drept să se numească așa, căci numele nu este al ei, și nici n'are drept să conducă un teatru, o afacere deci snb acest nume. Gabrielle Réjane nu se numește așa, ci — Reju. Și, de astădată, cântăreața chemă în judecată cu daune pe celebra ei colegă, învinuind-o că „abuzează“ de numele ei.

Uneltiri contra republicei portugheze. Episcopul Manuele de Maddos, agitând contra republicei, guvernul l'a izgonit din eparchia lui pe timp de doi ani.

Propagandă rusească printre ruteni. Cercurile catolice din Viena sunt foarte alarmate de propaganda ortodoxă printre ruteni, întreținută de Rusia, care trimite mereu preoți sătești din seminariile rusești.

Se știe, că rutenii sunt împărțiți în catolici și ortodoci, iar Rusia căutând să convertească pe catolici urmărește mai mult propaganda rusofilă. În acest scop are până acum o armată întregă de preoți, iar în aprilie e vorba să trimeată o nouă echipă de cincizeci de preoți.

Convocare. Despărțământul ppsc *Boroșineu*, al reuniunii învățătorilor români ort. din ppiatele

arădane I—VII. își va ținea proxima sedință marți la 29 nov. (12 dec.) a. la școala din Boroșineu, pe lângă următorul program:

Dim. la 8 ore chemarea duhului sfânt. Prelegeri din exercițiile int. cl. II și geografie cl. III din partea inv. V. Augustin cu elevii săi. Prezentarea conturilor adun. generale. Dizertațiuni. Abzicerea notariului despărțământului. Propuneri și interpelări. Fixarea proximei conferințe. Încheiere. *Boroșineu*, la 11/29 n. 1911. Pavel Dârlea, președ.

Italian ucis în Serbia. Din Belgrad vine știrea, că negustorul ambulant italian Ascarelli so-sind în satul Bugroie cu condee durabile, țărani l-au luat drept vrăjitor și l-au omorât arzându-i în acelaș timp și marfa.

O protestare a Sahrei Bernhardt. Din Paris vine știrea, că Sarah Bernhardt, celebra tragediană, protestează împotriva aserțiunei că ar vroi să se mărite.

Grav accident într'o biserică. În timpul unui botez, în biserica Notre Dame din Eparnay, în Franța, a căzut un candelabru în greutate de 400 kg. rănind mortal patru persoane.

Loc deschis

Domniei Sale D-lui

Nicolae Oncu director al „Victoriei“ și șef-comanditar al ziarului „Tribuna“

în ARAD

Nu ca să mă plâng d-tale împotriva simbriașului de cea mai ordinară specie care grasează în redacția „Tribunei“ d-tale, ci numai pentruca să vă iau modrul atât d-tale cât și ortacilor d-tale din comandită, d-lor R. Ciorogariu și S. Raicu, de a vă prezenta mai târziu lunei, când o să apuc și eu barosul întru apărarea legitimă, ca nevinovați în afacere și neștiutori de nimic, — îmi iau voie a-ți pune următoarele întrebări:

1. Cetit-ați notița din „Poșta redacției“ a „Tribunei“ de azi, din 29 nov. n. în care se atentează la pâinea mea prin vestirea falsă, că eu aș fi încetat a mai avea cancelarie advocațială?

2. Dispuși sunteți, da ori ba, a erua și a-mi numi pe cinstea d-stre pe acel membru din redacția „Tribunei“, care a cutezat acest atentat nemai pomenit și infam?

3. Dispuși sunteți, da ori ba, a cere, nu dela mine, ci publicului român scuze și iertare pentru acest act de infamie ordinară strecurat în „Tribuna“, și a ordona, în puterea d-stre de comanditari porunci-tori ai „Tribunei“, ca în chip de reparație „Tribuna“ să publice de trei ori după olaltă rectificarea și cererea de scuze.

Observ, că după trecerea alor 48 ore fără rezultat mulțumitor, voi avea să fac așa precum voi afla eu de bine.

Arad, 29 nov. n. 1911.

Dr. Ioan Suciu,
advocat în Arad.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună pe 1 Decembrie. Condițiuni foarte favorabile.

Dr. Alexandru Morariu,
advocat Ibașfalău (Erzsébetváros).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. Telefon 438.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi
pentru funcționar, vinderea
și cumpărarea de moșii
și parcelarea lor o mij-
locește mai avantajos:

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea **75** cr.

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnisează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încre-
derea subscrierului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

**PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET
LEONH. SCHULZ**

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

**CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.**

**CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.**

**VĂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.**

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

ASSAEL Telef: 835
IACOB și FIUL

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare,
instrumente și mașini agri-
cole. Lifturi de povară. — Pla-
nuri [și preliminară gratuit.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blă-
nării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Fla-
nele de dame în toate
colorile.

Rog priviți ga- lantarele mele!!

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

M. BRAUN

magazin de haine bărbătești și copii
Arad, strada Jozsef-föherceg 3.
 (viz-a-vis de statua lui Kossuth).

Mare depozit spre ales. — Prețuri ieftine. — Despărțământ deosebit pentru comande după măsură.

Telefon Nr. 857.

Telefon Nr. 857.

S'a deschis!

Cuptorul de pită Dózsa

— Arad, strada Radnei Nr. 11. —

Pânea Dózsa să capătă în toate
 :: băcăniile din Arad. ::

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE

Mark Gartner

Arad, Piața Libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt culant și cu prețuri moderate orice fel de lucrări în bransa de lăcătușie precum: ferăriile la clădiri, zăbrele la morminte și pregătiri și reparaturi solide de cântare. Cu preliminare de spese servește gratuit.

:: Contând la binevoitorul sprijin, rămân ::

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER.

„Someșana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. S. —
 Filială în Neandamare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
 Fond de rezervă „ 180000.—
 efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomoard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o o o

Direcțiunea.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Ocaziune de procurat mobile! Székely és Réti

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de
 — — — — — mobile

din Murășvașarheiu, piața
 : Szechenyi Nr. 47. :

Se pot prevedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.